

Feiten en weetjes over de voormalige rechtbank aan de Hamburgerstraat in Utrecht

Het 'nieuwe' kantoorpand van Stichting Natuur en Milieu

Historisch

In 1054 werd hier de Romaanse Paulusabdij gesticht. Dit was een benedictijner klooster. De ommuurde abdij bestond uit diverse gebouwen, waarvan nog restanten in het gebouw aanwezig zijn. Na de reformatie werden de kloostergebouwen gebruikt als gerechtshof. De huidige gevel van het hoofdgebouw stamt uit 1838 en werd ontworpen door de architect Christiaan Kramm. Grote uitbreidingen en verbouwingen vonden plaats in 1911, 1953 en 1965. Het monumentale trappenhuis stamt uit de jaren vijftig.

De versieringen op het hek (bijl met samengebonden takken) heten fasces en waren in de Romeinse tijd het symbool voor rechtspraak. Daarom vond men het destijds een passende versiering voor het hek van een rechtbank. Ongelukkigierwijs zouden de fasces later het symbool worden van de fascistische knokploegen van Mussolini.

In 1854 werd bij bouwwerkzaamheden op luttele meters van het gerechtsgebouw een pot met gouden munten gevonden. Zowel de aannemer, de stad Utrecht als de arbeider die de pot vond maakten aanspraak op de schat. De zaak kwam voor bij de rechtbank, die besloot dat de ene helft van het geld toekwam aan de stad Utrecht en de andere helft aan de arbeider. Deze besloot op zijn beurt (waar vind je nog zulke werknemers?) om een kwart te doneren aan zijn aannemer, die anders wel erg berooid zou achterblijven.

Het was oorspronkelijk de bedoeling dat er een schavot op het plein zou worden geplaatst, maar de goeude bewoners van de Hamburgerstraat vonden dat ordinair, tekenden protest aan en kregen hun zin.

Het pand werd gebruikt als set voor een filmproject over de rol van verzetsheld Wim Eggink tijdens de Tweede Wereldoorlog. De rechtbank werd voor dit doeleinde behangen met nazivlaggen. Tijdens de bezetting heeft het verzet onder leiding van Eggink tot twee keer toe geprobeerd om gevangen genomen medewerkers van het Parool uit de rechtbank te bevrijden. Beide pogingen mislukten.

In het gerechtsgebouw diende het geruchtmakende kort geding over Amelisweerd. Actiegroepen hadden dit aangespannen omdat zij meenden dat de kapvergunning voor het bos op de verkeerde gronden was verleend. De gemeente vond het geding echter geen reden om de kapwerkzaamheden stil te leggen. Dit resulteerde in een bizarre situatie: de zaak was nog gaande toen een medewerker kwam melden dat het bos waarom het allemaal te doen was inmiddels niet meer bestond.

De laatste paar jaar fungeerde het pand als atelier voor kunstenaars. Er werd bijvoorbeeld een expositie gehouden met kunst speciaal voor zintuigelijk gehandicapten: *Blindgangers en voetzoekers*.

Duurzame inrichting

De verbouwing en inrichting zijn binnen de restricties van ons budget en de monumentale status van het pand zo duurzaam mogelijk aangepakt. Ahrend tekende voor het ontwerp. Onze keuze

voor Ahrend werd mede bepaald door de duurzame manier waarop ze met kantoorinrichting omgaan. Zo heeft Ahrend concepten ontwikkeld voor optimaal gebruik van de beschikbare ruimte en wordt verpakkingsmateriaal ingezameld en zoveel mogelijk hergebruikt.

Voor de inrichting van het pand is Ahrend uitgegaan van diverse zones. De werkplekken zijn relatief klein en zitten aan de buitenrand, bij de ramen. Daarnaast zijn er diverse ruimtes waar mensen kunnen vergaderen, telefoneren, bijpraten of zich even kunnen terugtrekken voor klussen die veel concentratie vragen. Hierdoor wordt er efficiënt gebruik gemaakt van de beschikbare ruimte.

Verlichting

Natuur en Milieu heeft gekozen voor een zo zuinig mogelijk verlichtingsconcept. Er is aan het plafond minder TL-verlichting aangebracht dan gebruikelijk. Mensen die behoefte hebben aan meer licht kunnen de TL-verlichting aanvullen met bureaulampen met halogeenlampen. De TL-balken bij de ramen hebben een grijze knop. Met deze TL-balken is iets bijzonders aan de hand; ze zijn zo aangepast dat ze minder fel schijnen als er veel daglicht is. Hier merk je als werknemer niets van, want de hoeveelheid licht blijft hetzelfde, maar het bespaart wel energie!

Er zijn veel schakelaars in de kamers, zodat TL-groepen individueel aan- en uitgezet kunnen worden. Als je kamergenoot er niet is, hoeft zijn werkplek ook niet verlicht te worden. De TL-balken in de toiletten en de spreekkamers zijn voorzien van een bewegingsdetector, zodat ze automatisch uitschakelen als er niemand in de ruimte is.

Er zijn natuurlijk zoveel mogelijk spaarlampen gebruikt.

Klimaatbeheersing

Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met natuurlijke ventilatie. Alle ramen kunnen open. Voorts is bij alle ramen zonwering aangebracht om warmte zoveel mogelijk buiten te houden.

Bouwmaterialen

Alle bouwmaterialen zijn getoetst op duurzaamheids en milieuaspecten zoals emissie, grondstoffen, landgebruik en hinder. Zo komen de hardstenen drempels en plinten komen niet uit verre oorden, maar uit België.

Isolatie

Waar mogelijk is dubbel glas geplaatst. Dit kon helaas niet in alle kozijnen. De monumentale ijzeren kozijnen zijn ongeschikt voor dubbel glas.

Verder is er voor de muurisolatie geen gebruik gemaakt van steenwol, maar van Homaterm, isolatiemateriaal op basis van cellulose. Dit is zeer milieuvriendelijk en heeft ook nog eens uitstekende akoestische eigenschappen. Bij de vergaderzaal is een klein stukje muur opengelaten, zodat je kunt zien hoe dit isolatiemateriaal eruit ziet.

Afwerking en inrichting

Uiteraard hebben we gebruik gemaakt van natuurverf. Het gebruikte hout (trapeleuningen e.d.) is voorzien van een FSC-keurmerk. De bureaus zijn gemaakt van het zeer slijtvaste volkern.

Energiebesparing

Er zitten standby-killers (schakelaars om bijv. computers helemaal uit te schakelen) bij de plinten. Deze hebben geen rood aan/uitlampje. Dit bespaart ook weer energie.

Verwarming

Zonnepanelen bleken vanwege de monumentale status geen haalbare kaart. Wel maken we gebruik van stadsverwarming, die op basis van restwarmte ook een relatief energiezuinige optie is

Waterbesparing

Uiteraard zijn de toiletten voorzien van een grote en kleine spoelknop.